

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemadel „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Noorte tööhõive toetus: töösild järgmise põlvkonna jaoks““

(COM(2020) 276 final)

ja „Ettepanek: nõukogu soovitus töösilla kohta, millega tugevdatakse noortegarantiid ja asendatakse nõukogu 22. aprilli 2013. aasta soovitus noortegarantii loomise kohta“

(COM(2020) 277 final – 2020/132(NLE))

(2021/C 10/08)

Raportöör: **Tatjana BABRAUSKIENĖ**

Kaasraportöör: **Michael McLOUGHLIN**

Konsulteerimistaotlus	Euroopa Komisjon, 12.8.2020
Õiguslik alus	Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 304
Vastutav sektsioon	töehõive, sotsiaalküsimuste ja kodakondsuse sektsioon
Vastuvõtmine sektsioonis	9.9.2020
Vastuvõtmine täiskogus	29.10.2020
Täiskogu istungjärk nr	555
Hääletuse tulemus	220/0/2
(poolt/vastu/erapooletuid)	

1. Järeldused ja soovitused

1.1. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee peab kiiduväärseks asjaolu, et tugevdatud noortegarantiiga antakse liikmesriikidele noorte töötuse vähendamiseks rida meetmeid, mis hõlmavad mitmesuguseid vahendeid, sealhulgas õpipoisiõpe, praktika, haridus ja tööpakkumised, ning kutsub üles astuma lisasamme, et muuta see alaliseks mehhanismiks. Komitee avaldab aga kahetsust, et meetmed ei ole tasakaalustatud ning keskenduvad peamiselt haridusele ja oskustele ning vähem aktiivsele tööturupoliitikale. COVID-19-järgse kriisi ajal peaks ELi noortel, keda töötus kõige rohkem mõjutab, olema juurdepääs kvaliteetsetele töövõimalustele.

1.2. Komitee kutsub liikmesriike üles võtma lisameetmeid Euroopa sotsiaalõiguste samba neljanda ja esimese põhimõtte tugevdamiseks, et edendada valdkondadevahelist ja mitmetasandilist koostööd **tervikliku ja integreeritud noorte toetamise käsitluse rakendamiseks**, sest noorte ees seisavad paljud takistused **haridusse, ühiskonnaellu ja tööturule sisenemisel**.

1.3. Komitee kutsub üles noortegarantii programmis registreerunud noortele kohe koha tagama. Neile tuleb pakkuda kiiresti või hiljemalt nelja kuu jooksul **kvaliteetne lahendus, näiteks kvaliteetne töö- või koolitusvõimalus**. Seejuures tuleks arvesse võtta mõnikord pikaldasi mitteformaalse ja informaalse õppe valideerimise menetlusi. Sellist õpet saab teatud ajavahemikul kombineerida pakutavate koolitusvõimalustega.

1.4. Komitee juhib tähelepanu sellele, et noorte toetamine peab algama **mitteformaalse ja informaalse õppe valideerimisega**, mis ideaaljuhul peaks viima kvalifikatsioonini, milles on selgelt esitatud Euroopa kvalifikatsiooniraamistikku/riikliku kvalifikatsiooniraamistikku tasemed ning kutsenimetus või -tunnistus. Nelja kuu eesmärgi saavutamiseks ja individuaalse toetuse pakkumiseks peaksid valideerimis- ja koolitussüsteemid olema **paindlikumad** ja tõhusamad.

1.5. Komitee kutsub üles looma ELi algatust, millega parandada **kvaliteetset ja kaasavat juhendamist ja nõustamist, alustades algkoolist**, et anda noortele rohkem teavet edasiste haridus- ja seejärel töövõimaluste kohta tööturu rohe- ja digipöörde taustal.

1.6. Komitee märgib, et mittetöötavatele ja mitteõppivatele noortele pakutavad töökohad peavad vastama tööalastele õigusaktidele, kollektiivlepingutele ja maksueeskirjadele, et vältida noortegarantiist toetust saavate noorte töötajate pikaajalist ebakindlust töösuhetes. Töö pakkumisel noortele tuleb tagada **inimväärne palk ja töötingimused, juurdepääsetavad töökohad, töotervishoiu ja tööohutuse tase ning demokraatia töökohal**, nagu on määratletud riiklikes õigusaktides, ning järgida kollektiivlepinguid ja/või valdkondlikke kokkuleppeid. Komitee soovib liikmesriikidel rakendada aktiivset tööturupoliitikat, et luua noortele töökohti avalikus ja erasektoris ning tagada pikaajalised lahendused. Lühiajalised ja ajutised töölepingud võivad lahendada kiireloomulisi probleeme, kuid pikaajaline ebakindlus on samavõrra kahjulik nii noortele, ettevõtjatele kui ka majandusele.

1.7. Komitee teeb ettepaneku välja töötada noortegarantiid reguleeriv **kvaliteediraamistik** koostöös **ELi, riiklikul ja kohalikul tasandil** garantii väljatöötamisel, rakendamisel ja hindamisel osalevate **asjaomaste sotsiaalpartnerite ja kodanikuühiskonna osalejatega**, et tagada pakutavate teenuste vastavus konkreetsele standardile. Kuna noortegarantiid pakkumisele on eraldatud suuremaid avaliku sektori vahendeid, mida toetatakse ELi vahenditest, on äärmiselt oluline jälgida noortele **pakutavate kohtade kvaliteeti kvaliteedikriteeriumide ja tingimuste vastavuse abil** ⁽¹⁾. Komitee kiidab Euroopa Ametiühingute Keskliidu ja Euroopa Noortefoorumi sellealast tööd.

1.8. Komitee kiidab heaks komisjoni ettepaneku jõustada **värbamisjärgne tagasiside ja noortegarantiid jälgimine**, et jätkuvalt tõhustada järelevalvet ja hindamist tõhusa noortepoliitika toetuseks. Komitee kutsub liikmesriike üles kehtestama riiklike noortegarantiid kavade **kvalitatiivse ja kvantitatiivse järelevalve**, mis põhineb ühiselt kokkulepitud näitajate raamistikul, mis koostatakse kord aastas ja mida täiustatakse kvalitatiivse loetelu abil. **Järelevalve- ja hindamismehhanismid** peaksid keskenduma ka kvaliteedile, kaasama kodanikuühiskonna osalejaid, sealhulgas noorteorganisatsioone, ning küsima noortelt otsest panust.

1.9. Komitee kutsub üles looma ministeeriumide, riiklike tööturuasutuste, sotsiaalpartnerite, noorteorganisatsioonide, riiklike noortenõukogude ja teiste asjaomaste sidusrühmade vahel Euroopa ja riikliku tasandi **koostöö tõhusa sotsiaal-, tööhõive-, haridus- ja koolituspoliitika valdkonnas**, et leida noortele parim lahendus ja tagada **abivajajate parem toetamine**, keskendudes eelkõige **ebasoodsas sotsiaal-majanduslikus olukorras olevate inimeste kaasamisele ja soolise võrdõiguslikkuse tagamisele**.

1.10. Komitee soovib komisjonil korraldada ELi tasandi uuring **COVID-19 kriisi mõju kohta haridussüsteemist varakult lahkumisele ning mittetöötavate ja mitteõppivate noorte** arvu kasvule. Samuti soovib komitee **vaadata läbi Eurostati andmed noorte töötuse määra kohta**, et hõlmata ka noored alates riigi kohustusliku kooliea lõppemisest kuni 30-aastaseks saamiseni (seega mitte ainult 18–25-aastased) ning tagada **asjakohased toetusmeetmed ning piisav ELi rahastamise tase ja juurdepääs sellele** noortegarantiid raames.

1.11. Komitee kutsub ELi liikmesriike üles tagama tõhusad haridus-, koolitus- ja tööturumeetmed, et pakkuda noortele tõhusat tuge. Oluline on tagada, et a) asjakohane haridustee lõpetamise vanus ja b) jätkusuutlikud avaliku sektori investeeringud kvaliteetsesse ja kaasavasse haridusse ja koolitusse vähendavad **väheste oskuste ja kehva kvalifikatsiooniga noorte ning mittetöötavate ja mitteõppivate noorte** osakaalu.

1.12. Komitee kutsub üles toetama tõhusalt **avalikke tööturuasutusi** nende töös suunata inimesed osalema täiendusõppes ja -koolituses ning omandama kvaliteetse töökoha. Komitee märgib, et noortegarantiid kasutamise **vanuse tõstmine** ei tohiks vähendada avalike tööturuasutuste pakutavate võimaluste kvaliteeti ega suurendada survet avalikele tööturuasutustele või haridus- ja koolitussüsteemidele, mis seisavad silmitsi suurenenud nõudlusega. Komitee palub lisatoetust **avalike tööturuasutuste suutlikkusele** ning selle tagamisele, et inimesed saaksid **rohkem teavet** olemasolevate õpipoisi- ja praktikakohtade ning kvaliteetsete tööpakkumiste kohta ettevõtetes.

1.13. Komitee soovib parandada **Europassi platvormi**, pakkudes noortele töötajatele, sealhulgas puuetega inimestele, usaldusväärset teavet eri keeltes, sealhulgas peamistes rändajate, pagulaste ja varjupaigataotlejate keeltes.

⁽¹⁾ Vt Euroopa Ametiühingute Keskliidu (ETUC) soovitusi kvaliteedikriteeriumide kohta ETUCi noorte resolutsioonis „Revisited fight against youth unemployment“ („Ülevaadatud võitlus noorte töötusega“), 2020.

1.14. Komitee kutsub liikmesriike üles jätkama koostööd, et kõik noortegarantii olulised reformid kajastuksid **asjaomast rahastamist reguleerivates õigusaktides**. Komitee kutsub komisjoni üles **suurendama** noortegarantii jaoks kättesaadavaid **ELi vahendeid**, võttes arvesse kõiki **noortegarantiisse tehtavaid ELi investeeringuid, kõiki olemasolevaid ELi programme** ja ELi vahendite kasutamise hindamist. Teavet noortegarantii jaoks kasutatavate ELi vahendite kohta tuleb neile, kes noori abistavad, paremini edastada ning liikmesriigid peavad saama suuniseid oma keeles. Komitee tunneb heameelt selle üle, et noorte sihipärane toetamine integreeritakse **Euroopa poolaastasse**.

1.15. Komitee kutsub üles kaasama sotsiaalpartnereid ja teisi asjaomaseid sidusrühmi **Euroopa Sotsiaalfond +i rakendamisse**. Seda võimaldab Euroopa partnerluse tegevusjuhend Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide raames. Sellist kaasamist tuleb laiendada ELi rahastamisvahendile, millega toetatakse tugevdatud noortegarantiid järgmises mitmeaastases finantsraamistikus (2021–2027). See tagaks osaluspõhise programmitöö ja tõhusa järelevalve selle rakendamise üle, nii et vahendid jõuaksid ka päriselt abivajajateni.

1.16. Komitee väljendab heameelt komisjoni kavatsuse üle luua **sotsiaalkaitsele juurdepääsu seireraamistik** ja pakkuda lahendusi, millega tagada digiplatvormide kaudu töötavatele inimestele nõuetekohased tööttingimused, sest vastasel juhul ei pakuks rahva- ja platvormitöö parimaid pikaajalisi lahendusi noortele noortegarantii raames kvaliteetsete töökohtade pakkumiseks.

1.17. Komitee teeb ettepaneku siduda tulevane **Euroopa lastegarantii noortegarantiiga**, et toetada tõhusamalt lastega noori, olenemata sellest, kas nad töötavad või mitte.

1.18. Komitee julgustab **komisjoni** koostama **sotsiaalmajanduse tegevuskava**, et pakkuda tõhusat tuge **noortele ettevõtjatele ja idufirmadele** ning suurendada kohalikul tasandil keskkonnahoidlikke oskusi, pöörates erilist tähelepanu haavatavatele rühmadele ning kaasates asjaomaseid sotsiaalpartnereid ja kodanikuühiskonna organisatsioone.

1.19. Komisjon soovib liikmesriikidel julgustada ettevõtjaid palkama noori töötuid ja pakkuma neile **kvaliteetseid töökohti**. Komitee märgib, et **tööhõivestiiimulid, palgatoetused ja töölevõtupreemiad, samuti maksusoodustused ettevõtjatele**, võiksid olla selleks head lahendused ning nendega peaks kaasnema sobivate koolitusvõimaluste tagamine. Ettevõtjatele pakutavad stiimulid peaksid pakkuma tõhusaid lahendusi, mis on kooskõlas nende keskpikade ja pikaajaliste äriplaanidega.

1.20. Komitee soovib korraldada ELi tasandi uuringu, et teha kindlaks **olemasolevad mikrokvalifikatsioonid** ning selgitada välja Euroopa ettevõtjate, tööandjate, töötajate ja töötajate vajadused ja huvid seoses mikrokvalifikatsioonide omandamise ja taotlemisega, pöörates erilist tähelepanu noortele.

1.21. Komitee kiidab heaks komisjoni ettepaneku tugevdada sotsiaalset dialoogi õpipoisiõppe parandamise teemal ning **kutsub üles teostama tõhusat järelevalvet kvaliteetse ja tõhusa õpipoisiõppe Euroopa raamistikku käsitleva nõukogu soovitusel rakendamise üle** ⁽²⁾ riigi ja ettevõtte tasandil. Oluline on hinnata ja parandada õpipoisiõppet kvaliteetse ja tõhusa õpipoisiõppe Euroopa raamistiku kriteeriumide alusel.

1.22. Komitee kutsub komisjoni üles toetama **Euroopa õpipoiste võrgustikku** selgete volituste määramisel, et toetada õpipoisse kooskõlas kvaliteetse ja tõhusa õpipoisiõppe Euroopa raamistikuga.

2. Taust ja üldised märkused

2.1. Nõukogu soovitus noortegarantii kohta võeti vastu 2013. aasta aprillis, kui majandus- ja finantshäired ning majanduskriis tekitasid **kõrgeima töötuse määra** Euroopa inimeste hulgas, kellest paljud olid noored.

⁽²⁾ ELT C 153, 2.5.2018, lk 1.

2.2. COVID-19 pandeemia on tõuganud Euroopa majanduse sügavasse majanduslangusse ja suurendanud töötuse määra. 2020. aasta juunis oli ELis töötu 3 miljonit alla 25-aastast noort (17,1 % selle rühma töøjõust) ⁽³⁾ ning eeldatavasti ⁽⁴⁾ kasvab see arv aasta lõpuks 4,8 miljonini (26,2 %). Lisaks peaks mittetöötavate ja mitteõppivate noorte arv kasvama 4,9 miljonilt 6,7 miljonini. Noortegarantii rakendamise tugevdamine toimub **õigel ajal**, sest ELis tuleb vältida 21. sajandi kõrgeima töötuse määra ⁽⁵⁾ saavutamist. Tugevdatud noortegarantiid käsitlevas ettepanekus antakse liikmesriikidele noorte töötuse vähendamiseks rida meetmeid, mis hõlmavad mitmesuguseid vahendeid, sealhulgas õpipoisiõpe, praktika, haridus ja tööpakkumised. Ettepanekus keskendutakse **kuni 30-aastaste noorte koolist tööturule üleminekule ja tööturule integreerimisele nelja kuu jooksul alates registreerimisest avalikus tööturuasutuses või noortegarantii pakkuja juures**.

2.3. Nagu näitas viimane majanduskriis, tabab kriis noori teistest rängemalt. Nad on **tööturul haavatavamad** ja neil on nõrk sotsiaalkaitse või puudub see hoopis. Paljudel neist on **üliõpilaslaenuid, neil puuduvad vahendid oma oskuste arendamiseks ja neil on** tööturult eemalejäämise tõttu **suur psüühikahäirete tekkimise oht**. Töötus põhjustab noortele pikaajalisi tagajärgi, muutes nad nn kadunud põlvkonnaks. Eurofoundi ⁽⁶⁾ arvutuste kohaselt kaotas Euroopa majandus suure majanduslanguse ajal aastas ligikaudu 162 miljardit eurot, sest noorte integreerimiseks ei võetud meetmeid. Noorte töötus ei avalda negatiivset mõju **mitte ainult majandusele, vaid kogu ühiskonnale**, sest noored võivad loobuda demokraatlikust ja sotsiaalsest osalemisest.

2.4. Mittetöötavad ja mitteõppivad noored moodustavad **mitmekesise rühma**. Nende oskuste tase, ametlik kvalifikatsioon ja isiklik taust on erinevad. Osa haridussüsteeme ei ole piisavalt paindlikud, et võimaldada haridussektorite vahelist **liikuvust**. Neile tuleks pakkuda tõhusaid lahendusi vastavalt nende kvalifikatsioonile ja oskuste tasemele. **Sihipäraselt sotsiaalset, tööhõive- ja haridusalast toetust** tuleks anda eelkõige neile, kes on haavatavad ja sotsiaal-majanduslikult ebasoodsa taustaga. Vaja on **soolist võrdõiguslikkust ja võrdseid võimalusi** rändajatele ja pagulastele, vähemustele, romadele ja puuetega noortele. Madala kvalifikatsiooniga ja haridussüsteemist varakult lahkunud noored peaksid saama abi **oma oskuste ja pädevuse parandamiseks, et omandada Euroopa kvalifikatsiooniraamistiku 3. või 4. taseme kvalifikatsioon**, olenevalt riiklikest oludest. See võimaldaks neil siseneda tööturule kooskõlas nõukogu soovitusega oskuste täiendamise meetmete kohta ⁽⁷⁾.

2.5. Noorte täiskasvanute toetamisel on oluline neid määratleda noortena, kelle vanus jääb **kohustusliku kooliea lõppemise** ⁽⁸⁾ ja **30. eluaasta vahele**. Läbivaadatud noortegarantiiga laiendatakse toetust kuni 30-aastasele ning nähakse ette nende tõhus toetamine **inimväärse töö leidmisel ning oskuste täiendamisel ja ümberõppes**. Haridussüsteemist varakult lahkunud noored ja avaliku sektori investeeringute puudumine kõigi jaoks kaasavasse haridusse põhjustavad **väheste oskuste ja kehva kvalifikatsiooniga noorte suurt osakaalu**. See suurendab vajadust meetmete järele nende integreerimiseks täiendusõppesse ja tööturule.

2.6. Eri majandusharudes loodud töökohad võivad praeguse kriisi tõttu kaduda. Euroopa sotsiaalõiguste samba neljas põhimõte on järgmine: „Noortel on **õigus** nelja kuu jooksul pärast töötuks jäämist või õpingute lõpetamist **saada kvaliteetne täiendushariduse, õpipoisiõppe, praktika- või tööpakkumine**.“ Tuleb kohaldada ka samba esimest põhimõtet, toetades noori oskuste täiendamisel ja ümberõppes ning vähendades haridussüsteemist varakult lahkumist, et tagada noorte **õigus kvaliteetsele ja kaasavale haridusele, koolitusele ja elukestvatele õppele**. Liikmesriigid peaksid tagama need õigused, edendades valdkondadevahelist ja mitmetasandilist koostööd, et rakendada terviklikku käsitlust nende noorte toetamisel, kelle ees seisavad **lisaks tööhõivele veel mitmesugused sotsiaalse kaasatuse takistused** ⁽⁹⁾.

⁽³⁾ Eurostat, andmed loetud augustis 2020.

⁽⁴⁾ Intereconomics, artikkel „COVID-19 Crisis: How to Avoid a „Lost Generation““ („COVID-19 kriis: kuidas vältida nn kadunud põlvkonna tekkimist“), 2020.

⁽⁵⁾ 2013. aasta septembris oli töötu 5,5 miljonit alla 25-aastast noort, st 23,5 % (Eurostat).

⁽⁶⁾ Eurofound (2015), „Social inclusion of young people“ („Noorte sotsiaalne kaasamine“).

⁽⁷⁾ ELT C 484, 24.12.2016, lk 1.

⁽⁸⁾ Eurydice, „Compulsory Education“ („Koolikohustus“), 2018/2019. Kohustuslik kooliiga lõpeb seitsmes ELi liikmesriigis 15-aastaselt, 16 riigis 16-aastaselt, ühes riigis 17-aastaselt ja kolmes riigis 18-aastaselt ning Saksamaal on viiel liidumaal see vanus 16 ja 11 liidumaal 18.

⁽⁹⁾ Euroopa Noortefoorum, „Updated position on the Implementation of the Youth Guarantee“ („Ajakohastatud seisukoht noortegarantii rakendamise kohta“), 2018.

3. Konkreetsed märkused

3.1. Nagu komitee tööturu vaatlusrühm märkis juba oma 2014. aasta uuringus noorte tööhõive kohta, ⁽¹⁰⁾ on noortegarantii rakendamise ees seisnud ELi liikmesriikides **paljud takistused**, nagu kava raames pakutavate teenuste halb kvaliteet, sekkumine pärast lubatud neljakuulist perioodi ja ebapiisavad teavitustrateegiad tööturust kõige kaugemal olevatele noortele (nagu mittetöötavad ja mitteõppivad noored) toetuse pakkumiseks. Noortegarantii parema rakendamise tagamiseks on vaja tõhusamaid **juhtimisstruktuure**. Rahastamine peaks olema hästi suunatud ja noorte registreerimise määr peaks olema kõrgem. Seega tuleb tagada **asjaomaste sidusrühmade, näiteks noorteorganisatsioonide, riiklike noortenõukogude ja muude asjaomaste vabaihenduste ning Euroopa, valdkonna, riigi ja vajaduse korral ettevõtte tasandi sotsiaalpartnerite parem kaasamine noortegarantii kujundamisse, rakendamisse ja hindamisse, mis võib aidata tagada reformide aktsepteerimise ja sujuva rakendamise**.

3.2. Vaja on tugevdada **kaardistamissüsteemi**, et saada põhjalikum ülevaade **mittetöötavate ja mitteõppivate noorte mitmekesisusest**. Noorte toetamise järelevalve tuleks ühendada **tõhustatud teadusuuringutega**, võttes tõendipõhise poliitika väljatöötamiseks arvesse mittetöötavate ja mitteõppivate noorte eriti haavatavate rühmade heterogeensust, järgides seejuures andmekaitsealaseid õigusakte. Mittetöötavate ja mitteõppivate noorteni on raske jõuda ning seepärast on nii avalikus kui ka erasektoris vaja terviklikult pakkuda usaldusväärsetel tõenditel ja andmetel põhinevaid sotsiaal- ja tööhõiveteenuseid.

3.3. Sotsiaalpartnerite ja asjaomaste sidusrühmade kaasamist **Euroopa Sotsiaalfond+ -i rakendamisse**, mida võimaldab Euroopa partnerluse tegevusjuhend Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide raames, tuleks laiendada ELi rahastamisvahendile, millega toetatakse tugevdatud noortegarantiid järgmises mitmeaastas finantsraamistikus (2021–2027). See tagaks osaluspõhise programmitöö ja tõhusa järelevalve selle rakendamise üle, nii et vahendid jõuaksid ka päriselt abivajajateni.

3.4. Seda silmas pidades peab tõhus sotsiaal-, tööhõive-, haridus- ja koolitusala toetus algama **asjaomaste ministeeriumide ja tugiteenistuste koostööst**. Noorte jaoks parima lahenduse leidmiseks tuleks luua liitused ministeeriumide, avalike tööturuasutuste, noorteorganisatsioonide, riiklike noortenõukogude ja muude asjaomaste vabaihenduste, sotsiaalpartnerite ja muude sidusrühmade vahel. See, et eelmise noortegarantii puhul ei saavutatud **neljakuulist eesmärki**, peab olema läbivaadatud versioonis kõige olulisem lahendamist vajav küsimus. Vaja on tugevdada ja toetada **avalike tööturuasutuste rolli ja suutlikkust** leida inimestele kvaliteetseid töökohti. Samuti saavad noori toetada vabaihendused ja sotsiaalsed ettevõtted, pakkudes neile ajutist tööd ja praktikat. Peaks olema rohkem teavet ettevõtete **vabade töökohtade** kohta, sest avalikud tööturuasutused ei saa pakkuda tuge, kui töökohti ei ole või puudub teave nende kohta. Erasektori tööturuasutuste kaasamisel on vaja tagada, et noortegarantii toetust pakutakse noortele tasuta, avaliku sektori toetusena.

3.5. Oluline on jätkuvalt parandada sidemeid ja teabevahetust kogukondade, noorteorganisatsioonide ja muude ühiskonnarühmadega, tagades kooskõla mõningate näidetega, mis on esitatud komisjoni talituste töödokumendis, mis on lisatud nõukogu soovitusel ettepanekule töösilla kohta, millega tugevdatakse noortegarantiid ⁽¹¹⁾. Oluline on märkida, et teatistes „Noorte tööhõive toetus: töösild järgmise põlvkonna jaoks“ ⁽¹²⁾ leitakse, et kõige haavatavamate inimesteni jõudmine ei ole piisav, mis näitab veelgi selle ja muude **teavitustöö** vormide suurt tähtsust.

3.6. Komitee märgib, et noortegarantiid käsitlevate ILO analüüside ⁽¹³⁾ kohaselt on **riiklike ressursside puudumine** avaldanud kahjulikku mõju riikide suutlikkusele anda kõigile mittetöötavatele ja mitteõppivatele noortele nelja kuu jooksul võimalus töötada või koolitusel osaleda. Tervitatav on nii **noortegarantii eelarve suurendamine** kui ka noortegarantiiga hõlmatud inimeste vanuserühma laiendamine. Komitee avaldab aga kahetsust selle üle, et kuigi ELi taastekavas nähakse Euroopa majanduse taastamiseks ette 750 miljardit eurot, saab noortegarantii ainult 22 miljardit eurot, mis Euroopa Komisjoni sõnul ⁽¹⁴⁾ hõlmab Euroopa Sotsiaalfondi ja noorte tööhõive algatuse investeringuid, sealhulgas **riiklikku**

⁽¹⁰⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tööturu vaatlusrühma uuring noorte tööhõive kohta, 2014.

⁽¹¹⁾ SWD(2020) 124 final.

⁽¹²⁾ COM(2020) 276 final.

⁽¹³⁾ ILO, töödokument „The European Youth Guarantee: A systematic review of its implementation across countries“ („Euroopa noortegarantii: selle rakendamise süstemaatiline läbivaatamine eri riikides“), 2017.

⁽¹⁴⁾ COM(2020) 276 final.

kaasrahastamist. Komisjon on tutvustanud ka **lisavahendite** kasutamist, mis hõlmab 2020.–2022. aastaks eraldatavat 55 miljardit eurot REACT-EU vahenditest ja 86 miljardit eurot Euroopa Sotsiaalfond+ -ist, mida riigid saavad muude fondide kõrval kasutada noorte tööhõive toetamiseks. Uuringud ⁽¹⁵⁾ näitavad, et läbivaadatud noortegarantii raames oleks võimalik saavutada tõhus toetus **vähemalt 50 miljardi euroga aastas**. Komitee kutsub komisjoni üles esitama liikmesriikidele selged arvutused ja suunised noortegarantii toetavate ELi tasandi investeeringute kogusumma kohta ning hindama selle tõhusat kasutamist. Kuna on vaja tagada avaliku sektori investeeringutega tugevdatud toetusmehhanismi jätkusuutlikkus, kiidab komitee heaks noortele mõeldud toetuse integreerimise Euroopa poolaastasse.

3.7. Komitee väljendab heameelt selle üle, et kõnealuses poliitilises algatuses pakutakse välja haavatavate isikute sihipärasem käsitlus, mis põhineb laiemal partnerlusel sotsiaalpartnerite ja noorteorganisatsioonidega, ning keskendutakse soolisele mõõtmele. Sellised partnerlused peavad toimima **väljaspool riikide pealinnu, kohalikes kogukondades, ja saama tagasisidet otse noortelt**. On oluline, et noori toetataks perekonnaelu alustamisel, ning tulevane **Euroopa lastegarantii** peaks sisaldama sätteid töötavatele ja töötutele noortele, kellel on lapsed, sidudes selle poliitika noortegarantiiga.

3.8. Komitee pooldab **komisjoni sotsiaalmajanduse tegevuskavas** sisalduvaid ettepanekuid noorte ettevõtluse toetamiseks ja kohaliku tasandi keskkonnahoidlike oskuste alaseid sätteid, milles pööratakse erilist tähelepanu haavatavatele inimrühmadele. Komitee palub Euroopa Komisjonil kaasata selle tegevuskava väljatöötamise asjaomased sotsiaalpartnerid ja kodanikuühiskonna organisatsioonid, eelkõige noorteorganisatsioonid, et hõlmata noorte, õpipoiste, praktikantide ja noorte töötajate kogemused. **Ergutada on vaja noorte iduettevõtteid ja edendada ettevõtlusalast haridust**. Digitaalses ja rohelises majanduses füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise võimalused, mida pakutakse **diskrimineerimise all kannatavatele rühmadele ja haavatavatele rühmadele**, peavad olema kooskõlas neile edastatava teabega ja vajavad konkreetset toetust. Sellega seoses on oluline roll **vahendusasutustel**, nagu avalikud tööturuasutused, noorteorganisatsioonid, riiklikud noortenõukogud, muud asjaomased vabaihendused ja ametiühingud.

3.9. Selleks et luua **tõhusad strateegiad** kõigi abi vajavate noorte rühmade jaoks, on oluline selgeks teha noortegarantiiga hõlmatud noorte hulk. **Kohustusliku kooliea** alandamine riikides võib avaldada kahjulikku mõju, suurendades mittetöötavate ja mitteõppivate noorte arvu. Komitee väljendab heameelt noortegarantii vanusevahemiku suurendamise üle. Komitee soovitas juba 2013. aastal ⁽¹⁶⁾ tõsta noortegarantii **vanusepiiri** 30. eluaastani, eelkõige riikides, kus noorte töötuse määr on kõige kõrgem. Siiski hoiatab komitee sellega seoses probleemide eest, mis võivad tekkida seoses kvaliteedi ja suutlikkusega. Võib osutada vajalikuks **tagada liikmesriikidele paindlikkus** selle kindlaksmääramisel, millist vanuserühma nad peavad toetama. Laiendatud vanusevahemiku tõttu ei tohiks välja jääda noored, kellel on juba mõningane töökogemus ja kellel on õigus **töötushüvitisele**. Siiski on oluline selgelt määrata hõlmatud noorte vanusevahemik.

3.10. Komisjon soovib liikmesriikidel julgustada ettevõtjaid palkama noori töötuid ja pakkuma neile **kvaliteetseid töökohti**. On vaja viia töökohad hästi vastavusse noorte töötute **kvalifikatsiooni ja huvidega** ning motiveerida noori kvaliteetsete ja **kaasavate oskuste täiendamise ja ümberõppe** pakkumistega, et hoida neid asjaomastel töökohtadel. Siiski leiab komitee, et liikmesriikidel peaks olema paindlikkus selle üle otsustamisel, kas nad soovivad noortegarantii kohaldamisala laiendada või mitte, võttes arvesse noorte töötuse iseloomu ja ulatust riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil.

3.11. Üksnes noortegarantii tugevdamine ei ole kriisi ajal piisav ning noorte aitamiseks on vaja **koheseid meetmeid**. Liikmesriikide aktiivse tööturupoliitikaga tuleb tagada see, et siinkohal pakutav võiks anda **noortele pikaajalisi lahendusi**, tagada **kvaliteetsed töökohad**, kvaliteetsed töötingimused ning õiglased töölevõtmise ja töölohistamise võimalused. Tuleb järgida ja edendada tööõigust ja kollektiivlepinguid, eelkõige seoses kvalifikatsioonitaseme ja palga vahelise seosega ning demokraatiaga töökojal. Noori tuleks tööturul kohelda samamoodi nagu täiskasvanuid, iseäranis peavad nad saama sama miinimumpalka, neile peab olema tagatud pensionide kättesaadavus ning nad peavad olema kaitstud ebakindlate töölepingute (nulltunnid), tasustamata praktika ja fiktiivse füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise eest. Noorte lühiajalised ja ajutised töölepingud võivad lahendada kiireloomulisi probleeme, kuid pikaajaline ebakindlus on samavõrra kahjulik nii noortele, ettevõtjatele kui ka majandusele.

⁽¹⁵⁾ Intereconomics, artikkel „COVID-19 Crisis: How to Avoid a ‘Lost Generation’“ („COVID-19 kriis: kuidas vältida nn kadunud põlvkonna tekkimist“), 2020.

⁽¹⁶⁾ ELT C 271, 19.9.2013, lk 101.

3.12. Noortegarantii **neljakuulise** ajavahemiku osas, mis järgneb registreerimisele noortegarantii pakkuja juures, kes on tavaliselt avalik tööturuasutus, on väga oluline paindlikkus. Töö-, haridus- või koolitusvõimalust tuleks pakkuda küll **kohe**,⁽¹⁷⁾ kuid see peaks olema ka **kvaliteetne lahendus ja kvaliteetne töö-, haridus- või koolitusvõimalus**. Seejuures tuleks arvesse võtta mõnikord pikaldasi mitteformaalse ja informaalse õppe valideerimise menetlusi. Sellist õpet saab kombineerida teatud ajavahemikul pakutavate koolitusvõimalustega. Nelja kuu eesmärgi saavutamiseks ja individuaalse toetuse pakkumiseks peaksid valideerimis- ja koolitussüsteemid olema **paindlikumad** ja tõhusamad.

3.13. Noortegarantii peab algama **kvaliteetse juhendamise ja kutsenõustamisega** noorte algkoolihariduse ajal. **Mitteformaalse ja informaalse õppe tunnustamine ja valideerimine** peaks ideaaljuhul viima kvalifikatsioonini, milles on selgelt esitatud Euroopa kvalifikatsiooniraamistiku/riikliku kvalifikatsiooniraamistiku tasemed ning kutsenimetus või -tunnistus, milles on selgelt märgitud, milliseid tööülesandeid ja oskusi ta tõendab ning kuidas on tunnistus seotud täieliku kvalifikatsiooniga. Uus **Europassi raamistik** peaks võimaldama lisada Europassi elulookirjeldusse igat liiki tunnistusi ja kvalifikatsioone selgel ja praktilisel viisil.

3.14. Mikro kvalifikatsioonid on alternatiivne lahendus ettevõtete või kutseharidus- ja -õppeasutuste ja kõrgkoolide pakutavate lisaoskuste tõendamiseks. Kuna Euroopas puudub ühtne määratlus või arusaam **mikro kvalifikatsioonidest**, võib kaaluda ELi poliitikameetmete võtmist seoses mikro kvalifikatsioonidega. See oleks abiks noortele, kui need kvalifikatsioonid lisataks täielikule kvalifikatsioonile. Enne seda tuleks aga Euroopas koos ametiühingute ja tööandjatega kokku leppida **mikro kvalifikatsioonide** määratluses või arusaamas sellest.

3.15. COVID-19 kriis on mõjutanud õpipoisiõppe pakkumist. Paljudes majandusharudes, mida liikumispiirangud mõjutavad, on õpipoisid pidanud oma õpipoisiõpet edasi lükkama või on nad koguni koondatud. Teistes valdkondades on õpipoisid jätkanud õpipoisiõpet kodus tehtava projektitöö või simulatsioonide kaudu. **Ettevõtete õpipoisiõppekohtade sobitamine kutsehariduse ja -õppe õpilastega** on problemaatiline ning eelkõige peaksid avalikud tööturuasutused saama rohkem teavet igas suuruses era- ja avaliku sektori ettevõtetelt, et toetada kutsehariduse ja -õppe koole ja õpetajaid, kes püüavad leida tulevastele õpipoistele töökogemuse saamise kohti.

3.16. Komitee rõhutab, et õpipoisiõppe ei ole mõeldud ainult noortele, sest juba kvaliteetse ja tõhusa õpipoisiõppe Euroopa raamistiku esimeses lõigus rõhutatakse seda, et õpipoisiõppe on mõeldud **noortele ja täiskasvanutele**. Asjaolu, et õpipoisiõppe lisati noorte tööhõive toetamise poliitika dokumendi, tekitab ekslikku arusaamist, et õpipoisiõppe piirdub vaid noortega. Komitee peab tervitatavaks komisjoni ettepanekut, et liikmesriigid tõhustaksid õppimisvõimalusi ja üleminekut koolist tööturule **kvaliteetsete õpipoisiõppe- või praktikavõimaluste** abil. See võib pakkuda ka tõhusat tuge haridussüsteemist varakult lahkumise vähendamiseks ning tagada rändajate ja pagulaste parema sisenemise tööturule, järgides seejuures Euroopa sotsiaaloiguste sammast, kvaliteetse ja tõhusa õpipoisiõppe Euroopa raamistikku ning praktika kvaliteediraamistikku.

3.17. Komisjon teeb ettepaneku uuendada **Euroopa Õpipoisiõppe Liitu** ja anda sellele uus hoog. Kuigi Euroopa Õpipoisiõppe Liit on taganud õpipoisiõppe suure nähtavuse, suurendades ettevõtete pakutavate võimaluste arvu, ei ole see piisav. Mikro- ja väikeettevõtjad seisavad õpipoisiõppe kohtade pakkumisel endiselt silmitsi märkimisväärsete probleemidega. Seepärast võiks soodustada mitme ettevõtja pakutavat nn **koostööpõhist** õpipoisiõpet. Kõigi õpipoisiõppe kohtade kvaliteet ja tõhusus tuleks tagada kvaliteetse ja tõhusa õpipoisiõppe Euroopa raamistiku kriteeriumide alusel ning komisjon peaks ettevõtteid kõnealuse raamistiku alusel tunnustama ja premeerima.

3.18. Komiteel on hea meel, et komisjon pöörab suuremat tähelepanu **õpipoisiõppe tagamisele digi- ja rohemajanduses**, kuid märgib, et kvaliteetset õpipoisiõpet tuleks pakkuda ka teistes majandusharudes, kus toimub digi- ja rohepööre.

3.19. Edukad kutsehariduse ja -õppe süsteemid ning kvaliteetseid töökohti loovad õpipoisiõppe süsteemid vajavad **tõhusat sotsiaaldialoogi ametiühingute ja tööandjate esindajatega**. Komitee kiidab heaks komisjoni märkuse vajaduse kohta tugevdada sotsiaaldialoogi Euroopa ja riikide tasandil; edasisi suutlikkuse suurendamise võimalusi saaks arendada komisjoni õpipoisiõppe tugiteenuste kaudu. Kuigi mitmed valdkondlikud sotsiaalpartnerid on juba lubanud toetada

⁽¹⁷⁾ ELT C 161, 6.6.2013, lk 67.

Euroopa Õpipõsiõppe Liitu, rõhutab komitee Euroopa valdkondliku sotsiaaldialoogi komiteede sõltumatust: nad määravad oma tööprogrammi ise, lähtudes kokkulepitud ühistest prioriteetidest.

3.20. Nende töötute noorte jaoks, kes on juba kvalifikatsiooni omandanud, peaks noortegarantii toimima ka töögarantiina, ⁽¹⁸⁾ mis tähendab, et noored saavad avalikus või mittetulundussektoris oma esimese töökogemuse.

Brüssel, 29. oktoober 2020

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Christa SCHWENG

⁽¹⁸⁾ Pavlina R. Tcherneva, „The Job Guarantee: Design, Jobs, and Implementation“ („Töögarantii: kujundus, töökohad ja rakendamine“), Levy Economics Institute, Working Papers Series nr 902, 2018.